

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ВОЇНІВ АТО В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Актуальність теми: Незважаючи на те, що як соціальні, так і особисті цінності кожної людини впродовж історії постійно змінюються, все ж існує певний пласт загальнолюдських цінностей, які можна назвати непорушними для всіх народів і в усі часи. До таких цінностей відноситься любов до Батьківщини тих патріотів, які стали на захист Батьківщини.

Мета дослідження: трансформація духовного розвитку особистості, що є проблемою загальнонаціонального значення, аналіз рівня патріотизму, сенсу духовного буття воїнів та духовних цінностей.

Об'єкт дослідження: духовна сфера суспільства та особливості її трансформаційних змін в контексті російської агресії.

Предмет дослідження: специфіка формування духовних цінностей воїнів АТО.

Неоголошена війна, як її ще називають гібридна війна - поміняла світогляд кожного українця. Особливо відчули це ті, хто безпосередньо причетний до цього: це волонтери, не байдужі люди, а найбільше, це воїни. Попавши в цей більшості невідомий світ, ти починаєш думати по іншому, побачивши перші розриви снарядів, мін, а ще більше поранених побратимів, вбитих друзів, з якими ти тільки-що розмовляв, починаєш переосмислювати сенс життя. Відчувши на собі цей страх, який не можливо описати, кожен починає глибше розуміти сенс духовного буття та духовних цінностей.

Василь Шкляр стосовно героїв «Чорного сонця» зазначив: «Кажуть, герої не вмирають, але я хотів би, дуже хотів би, щоб вони замість бути героями жили. Тут, на землі, вони потрібніші, ніж на небі [1].

Історія війн і воєнних конфліктів знає немало прикладів, коли результат бою вирішала не перевага над противником у живій силі та бойовій техніці, а високий морально-психічний стан особового складу, що супроводжувався наявністю у військовослужбовців духовної сили, високого ступеня їх мобілізованості на виконання конкретного бойового завдання.

Аристотель вважав мир за умову досягнення щасливого життя і вартість самого в собі, війна видається таким чином своєрідною обов'язковою умовою досягнення щастя в умовах миру. Томас Гоббс писав, що для людської природи характерні три причини суперечок. Це передусім суперництво, недовіра та бажання слави. Звідси з'явилася теж популярна теза: homo homini lupus est. Гоббс вважав, що природним станом є війна всіх з усіма, кожного з кожним (bellum omnium contra omnes), яка однозначно виникає з факту, що кожна людина є з натури егоїстом [3, с.109].

Війна, що охопила нашу землю, – це випробування всіх матеріальних і духовних сил українського народу.

Чим більше утверджується Україна в своїй державності, тим інтенсивнішим стає пошук загальнонаціональних ціннісних орієнтирів, здатних консолідувати суспільство, зміцнити державу, вивести її на високий рівень цивілізаційного розвитку. Історія засвідчує, що послідовна боротьба за утвердження і зміцнення української державності невіддільна від почуття патріотизму. Адаже любов до батьківщини, надихає людей на подвиги і самопожертви в ім'я великої мети. Український автор О. Кузьмін, оцінюючи ціннісну роль патріотизму, вважає, що патріотизм є особливо значущою цінністю, оскільки він виступає гарантом єднання, гармонізації сучасного українського суспільства, збереження його самобутності і культурної своєрідності в полігамному людському співтоваристві [2].

Спілкуючись з ще донедавна незнайомими людьми, починаєш по-новому розуміти цінність слова справжня дружба, братерство. Це відчуття, коли ти готовий віддати своє життя прикривши свого побратима, і впевнений що так само поступить твій побратим – це напевне і є найбільша цінність духовна і моральна.

Прагнення до ціннісного пошуку властиве людям. Воно є основним рушієм поведінки і розвитку особистості. Для того, щоб жити і активно діяти, людина має вірити в смисл, яким наповнені її дії. Зникнення цього орієнтиру з будь-якої причини веде за собою і розпад всієї системи особистості. Розвиток світу аксіобуття особистості включає: формування культури світовідношення, формування смисложиттєвих стратегій, розв'язання внутрішніх психологічних суперечностей, культури ставлення до ситуацій життя, що здійснюється як шлях ціннісно-смислового розвитку особистісного начала людини, розширення простору її потенційних можливостей [4, с. 5].

Духовність – це стан духовного розвитку окремої людини, суспільства. Про роль духовного фактору в життєдіяльності військ досить влучно писав Н. Коупленд: «... моральний стан – це питання життя і смерті. Ним не можна нехтувати. Кожна добре організована армія зацікавлена у високому рівні бойової підготовки своїх військ і, коли це можливо, у забезпеченні їх кращою зброєю, щоб створити матеріальну перевагу над противником [6, с. 7].

Однак матеріальна перевага не настільки важлива, як моральна. Для армії найбільш небезпечним є низький моральний стан війська, ніж нестача боєприпасів» [2, с. 209].

Початок неоголошеної війни Російської Федерації проти України є неприхованою агресією проти суверенної, незалежної держави і демонстративним порушенням міжнародних норм. Цілком очевидно, що путінська Росія є не лише державо-агресором, а й державою-терористом, яка загрожує європейській та світовій безпеці.

Весь цивілізований світ (як християнський, так і ісламський, як буддистський чи юдейський, так і атеїстичний, як світ політичний, так і світ діловий) мусить усвідомити, що під личиною так званої керованої демократії у Російській Федерації зросло, зпите чорними нитками смерті, чудовисько охлократичної тиранії в особі збоченого політичного (і не тільки) маніяка, який зубожілі народи свого «ханату» оповив тенетами невігластва, страху та омані й споює його отрутою всеохоплюючої ненависті та чванства зверхності, що живиться підсвідомим прагненням незрозумілої нищоті свого тваринного становища. Його мета – руйнування. Ця зажерливість не має розумного пояснення й не обумовлюється життєвою чи політичною логікою [5, с. 7].

І знову ж таки, повернувшись в цивільне середовище, де немає війни, багатьом ще вчорашнім воїнам важко пройти адаптацію, особливо це відчутно коли тобі приходится спілкуватися з людьми, для яких війна не зрозуміла, це не зачепило

ні їх самих, ні їхніх родин. Такі цінності як любов до ближнього, до батьківщини, братерство ці люди відчувають не так глибоко, як воїни які дивились смерті в лице, глибоко проявляючи моральні та духовні цінності.

Висновки: Тому істинно багатим і процвітаючим суспільством може бути лише те, яке базується на загальнолюдських цінностях. Саме загальнолюдські релігійно-духовні цінності лежать в основі існування, як окремої особистості, так і суспільства в цілому. І саме від того, чи керуватиметься дане суспільство чи конкретна людина такими цінностями як любов, добро, свобода, справедливість, демократія солідарність, залежатиме як її особиста доля, так і майбутній добробут всього народу.

Література

1. Василь Шкляр, роман про війну на Донбасі : веб-сайт. URL: https://espreso.tv/tag/vasyl_shklyar?page=3/ (дата звернення: 07.05.2019)
2. Терешенко Тетяна. Патріотично-ціннісна складова морально-психологічного стану військовослужбовців збройних сил України, Modern Military Theoretical Problems : Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації. Київ : Україна .
3. Усна історія російсько-української війни (2014-2018 роки) : Український інститут національної пам'яті : веб-сайт. URL: <http://www.memory.gov.ua> (дата звернення: 07.05.2019)
4. Hnasevych Nadia, Morschakova Olena The problem of the axiological existence of a person in an ideological aspect : Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід. Тернопіль, 2019. С. 11.
5. Російська агресія проти України: правда і вигадки, причини і наслідки , П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред. К.: «МПІ Леся», 2018. 435 с. : веб-сайт. URL : <https://www.academia.edu> (дата звернення: 07.05.2019)
6. Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони № 1 (25). 2016 с.